

- 3) економічні вміння та дії, які є вже проявом економічної культури. Відсутність економічної грамотності та культури призводить до невірною суспільного громадянського вибору під час виборчих кампаній, паніки під час інфляції, що ще більше розкручує інфляційну спіраль, помилок при виборі професії тощо.

Висновки. Узагальнюючи, слід ще раз наголосити те, що економічна культура є складовою частиною загальної культури. Формування економічної свідомості та економічного мислення, заснованих на економічних знаннях є одним із актуальних завдань навчально-виховного процесу сучасної школи. Визначенню шляхів здійснення такої роботи можуть бути присвячені подальші наукові розвідки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гуревич П.С. Культурологія: Учебник. – М.: УИЦ «Гардарики», 1999. – 288 с.
2. Дзундза А. До проблеми розвитку ціннісного компонента соціоекономічної культури майбутніх фахівців // Освіта та управління. – 2004. – №1. – С. 153 – 157.
3. Загальна економіка: Підручник для 10 (11) класів середніх загальноосвітніх закладів / За ред. І.Ф.Радіонової. – Кам'янець-Подільський: Абетка – НОВА, 2005. – 368 с.
4. Економіка: Навч. посібник для 10-11 класів (З.Г.Ватаманюк, С.М.Панчишин та ін.). – К.: Либідь, 1999. – 384 с.
5. Лукашевич М.П. Соціологія економіки: Підручник. – К.: Каравела, 2005. – 288 с.
6. Надточієва О.О. Формування економічної культури особистості старшокласників з використанням засобів мистецтва. Автореферат дис. ... к.п.н. – Луганськ. – 2000.
7. Падалка О. Економічне виховання в школі // Трудова підготовка в закладах освіти. – 1998. – №3. – С.29 – 32.
8. Палеха Ю.І. Ключі до успіху, або Організаційна та управлінська культура. Навч. посібник. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2002. – 337 с.
9. Пилипенко В.Є. Людина в ринковому суспільстві: орієнтації, поведінка, культура. – К.: ПЦ «Фоліант», 2005. – 224 с.
10. Пономарев Л.Н. и др. Экономическая культура: (сущность, направления развития). – М.: Мысль, 1987. – 269 с.
11. Разуменко Д.О. Формування економічної культури майбутніх учителів у фаховій підготовці. Автореф. дис. ... к.п.н. – Харків. – 2007.
12. Смолінська О.Є. Психодинамічний підхід до аналізу організаційної культури // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №3. – С.129 – 135.

УДК 37.04: 81'243

В.В. Хребтова

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ВИХОВАННЯ ЗАСОБАМИ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У статті з'ясовується питання про зародження й перспективи розвитку полікультурного виховання, виявляються та теоретично обґрунтовуються педагогічні умови здійснення полікультурного виховання засобами іноземних мов, аналізується стан названої проблеми в сучасній педагогіці, визначається специфіка та основні етапи розвитку полікультурного виховання засобами іноземних мов відповідно до нової освітньої парадигми. Автор статті теоретично обґрунтовує нові тенденції до подальшого розвитку полікультурного виховання засобами іноземних мов.

The problem of the origin and perspectives of the development of multicultural education is elucidated, the pedagogical conditions of the realization of multicultural education by means of foreign languages are revealed and theoretically substantiated, the position of the investigated issue in the modern pedagogics is analysed, the specificity and principal stages of the development of multicultural education by means of foreign languages in compliance with the new educational

paradigm are defined in the article. The author of the article theoretically substantiates the new tendencies of the subsequent development of multicultural education by means of foreign languages.

Характерною особливістю ХХІ століття є інтенсивне зростання глобальної взаємозалежності, що виразно простежується в поширенні мережі технологічної й політичної культури, екологічних і економічних зв'язків, що поєднали різноманітні культури, цивілізації і релігії. Саме зараз відчутна нагальна потреба в освічених, творчих та активних особистостях, здатних до самовдосконалення, взаєморозуміння та взаємодії з носіями різних мов та культур на благо людства.

Глибокі зміни в житті європейських і світових держав дедалі помітніше впливають на розвиток їх освітніх систем. Стійка тенденція гуманізації та деідеологізації комплексу навчальних дисциплін має сприяти тому, щоб готувати особистість до активного життя в мінливому світі, відмовлятися від ідей етноцентризму, оволодівати сучасними формами міжособистісних і міжнаціональних стосунків. Світова та регіональна інтеграція уже пододала блокову економічну та військово-політичну стратегію, привела до формування принципово нового багатомірного соціокультурного простору. У такій ситуації системи освіти багатьох країн світу ставлять за мету підготувати учнів та студентів до культурного, професійного та особистісного спілкування з представниками інших країн, ознайомити з їх традиціями, суспільним життям, мовною культурою [1].

Вивченню співвідношення національного, інтернаціонального, загальнолюдського в освіті, співвідношення національної культури з загальносвітовою присвячують свої праці багато російських і вітчизняних філософів, істориків і культурологів (Р.Г.Абдулатипов, В.С.Біблер, Л.П.Буєва, З.Т.Гасанов, Б.С.Гершунський, Л.М.Дробижева, С.І.Зміїв, Т.Г.Ісламішина, Н.С.Коган, Б.Т.Ліхачов, В.А.Михайлов, М.І.Мухін, Г.С.Помаранча, І.І.Серова, В.С.Соловйов, В.А.Тишкова). Ідеї народності виховання, міжнаціональної взаємодії знаходять відображення у фундаментальних працях етнопедagogіки, етнопсихології російських і вітчизняних учених (В.А.Афанасьєва, А.Л.Бугайової, Г.Н.Волкова, З.Т.Гасанова, М.Г.Тайчинова, Р.Р.Іматкулова, М.М.Кузьміна, І.Г.Кабардової, В.М.Коротова, І.І.Валєєва та ін.).

Змістовний аспект полікультурної освіти, виявлення оптимальних засобів її реалізації на сучасному етапі досліджують А.Джуринський, Г.Дмитрієв, В.Єршов, О.Араклян, В.Макаєв, Р.Агадуллін, Л.Голік, О.Ковальчук, С.Наушанбаєва, Л.Супрунова, В.Болгаріна, Т.Клінченко, М.Красовицький, О.Першукова, Г.Філіпчук, Л.Волик, Л.Горбунова, В.Ковтун, І.Лощенова, А.Солодка, Дж.Бенкс, С.Ніето, А.Перотті, П.Фрейре та ін.

Однак, незважаючи на фундаментальність зазначених праць, питання, що пов'язується з педагогічними умовами здійснення полікультурного виховання студентів засобами іноземних мов, залишається ще недостатньо вивченим. Мета нашої статті – визначити та проаналізувати, як історично формується думка щодо специфіки та основних етапів розвитку полікультурної освіти, виявити й теоретично обґрунтувати педагогічні умови здійснення полікультурного виховання засобами іноземних мов, висвітлити стан названої проблеми в сучасній педагогіці.

Світова співдружність розробляє нову освітню стратегію полікультурної освіти. Суть її – підготовка молодого покоління до життя й ефективної діяльності в умовах поліетнічного й полікультурного суспільства. Проблема полікультурної освіти в Україні сьогодні особливо актуальна, оскільки Україна є багатонаціональною державою, що розташована на межі європейської й азійської цивілізацій, а українські регіони мають унікальні соціально-економічні й етнокультурні особливості. Формується порівняно молода наукова галузь – *полікультурна педагогіка*.

Починаючи з 60-х років минулого століття, американська педагогіка широко використовує поняття “полікультурна освіта” (multicultural education). Джеймс Бенкс – директор Центру мультикультурної освіти (університет Вашингтон), один із провідних

міжнародних експертів у цій галузі – розробив концепцію полікультурної освіти, в основі якої лежить розуміння культури й тієї ролі, яку етнічна належність відіграє в американському суспільстві. Висновок, до якого дійшов учений, має такі положення: американці діють у рамках кількох культур, включаючи основну й різноманітні етнічні. Головна мета полікультурної освіти – допомогти підростаючим поколінням усвідомити свою належність до певної культури, розвинути розуміння й сприйняття інших культур, підвищити рівень міжкультурної компетентності, допомогти якомога повніше реалізувати свій індивідуальний людський потенціал [2].

Вперше поняття полікультурної освіти подано в Міжнародному педагогічному словнику як освітню ситуацію, “коли носій однієї культурної системи вступає в контакт із цінностями іншої чи інших культур, представлених у даному навчальному закладі” [3]. Згодом це поняття зазнало еволюції. Найповніше, на наш погляд, поняття полікультурної освіти розкривається в Міжнародній енциклопедії освіти: “Полікультурне виховання – це виховання, що включає організацію і зміст педагогічного процесу, у якому подається дві або більше культур, що різняться за мовою, етнічною, національною або расовою ознаками” [4].

Для характеристики полікультурної освіти використовувалися й такі поняття, як поліетнічна освіта, кроскультурна освіта, міжкультурна освіта, інтеркультурна освіта, мультикультурна освіта.

Сучасний контекст іншомовної освіти виражає новий погляд на взаємозв’язок освіти та культури, яка розглядається універсальним механізмом формування особистості, здатної взаємодіяти на рівноправних засадах із представниками своєї та іншої національності, а також критично мислити й оцінювати духовне та матеріальне багатство рідної та іншомовної культури. Інтерес до ролі культури зумовлюється політичними, ідеологічними та соціально-економічними чинниками. Володіння іноземною мовою виключно для комунікації вже не відповідає потребам сьогодення. Виникає необхідність доповнити традиційне оволодіння комунікативними вміннями інтеркультурно виправданим, гуманістично орієнтованим змістом. Важливість цієї проблеми зумовлена трансформаційними процесами, що відбуваються на міжнародній арені, і засвідчена відповідними документами, підготовленими за результатами діяльності двох комісій ЮНЕСКО (1997 р.) з питань полікультурної освіти “Культура і розвиток” та “Освіта в ХХ столітті”. Саме на цьому форумі вперше глобально було порушено питання, що пов’язується з розвитком і поширенням ідей полікультурної педагогіки. Наголошувалося на необхідності упровадження моделей полікультурного виховання на всіх рівнях освіти, усвідомлення культурного плюралізму та потреби в інтеркультурному діалозі. Йшлося і про створення середовища, в якому б подавалась і усвідомлювалась інформація про диверсифікацію мов, культур і релігій, про створення умов для взаємообмінів молодих людей у процесі їхнього навчання. У маніфесті, підготовленому цими комісіями, наголошувалося, що освіта й виховання мають сприяти усвідомленню відносності культурних інституцій і різноманітності культур, а також забезпечувати розвиток толерантності в сучасних громадян, які належать до різних націй і культур. А відтак нові часи та нові умови потребують переосмислення змісту іншомовної освіти з урахуванням зарубіжного досвіду в полікультурній освіті [5: 22].

Входження України до загальноєвропейського освітньо-культурного простору, модернізація змісту сучасної освіти потребують істотних змін у підходах до навчання іноземних мов. У наш час рівень наукових досягнень у психолінгвістиці, лінгвокультурології, лінгводидактиці орієнтує педагогів на подолання “закритості” щодо іншомовної культури. Мова невід’ємна від культури, а тому є рівноправним компонентом, разом із лінгвістичними у структурі “Іноземна мова”. У зв’язку з новою парадигмою іншомовної освіти (культура – мета, мова – засіб) постає завдання сформулювати “вторинну (іншомовну) картину світу” і відповідно “вторинну мовну особистість”, яка проявляє здатність до іншомовного спілкування на міжкультурному рівні. Таке спрямування мовної освіти передбачає значне посилення лінгвокраїнознавчої підготовки студентів у контексті

формування соціокультурної компетенції як складової іншомовної комунікативної компетенції.

Фахівці з викладання російської мови як іноземної Є.М.Верещагін та В.Г.Костомаров зробили великий внесок у розвиток теорії лінгвокраїнознавства при оволодінні будь-якою іноземною мовою, ввели такі нові поняття, як “акультурація”, – процес засвоєння особистістю елементів чужої культури, що складається з трьох етапів. Для першого характерним є закріплення вже наявних позитивних відомостей про країну, мова якої вивчається, на другому етапі обсяг відомостей суттєво збільшується, а на третьому етапі відбувається ломка “стереотипів свідомості”, знищуються неадекватні упереджені знання та формується позитивне ставлення до країни та народу, мова якого вивчається.

Перехід на особово-орієнтовану парадигму освіти та виховання, у центрі уваги якої знаходиться конкретний вихованець з його потребами, інтересами та здібностями, дає імпульс розробці підходів до добору змісту соціокультурного компоненту навчання іноземної мови. Найбільшу популярність у наукових колах здобули наступні культурознавчі підходи: *лінгвокраїнознавчі* (Є.М.Верещагін, В.Г.Костомаров), *соціокультурний* (В.В.Сафонова) й *лінгвокультурологічний* (В.В.Воробйов, В.П.Фурманов). Моделі культурно-орієнтованої освіти засобами іноземної мови, які представлено в цих підходах, й утворюють дидактичні умови для взаємовивчення мови та культури, стали домінуючими моделями при розробці багатьох сучасних програм з іноземних мов. Інтерес до великого соціалізуючого та виховного потенціалу іноземної мови обумовлює появу та швидкий розвиток у теорії та методиці викладання іноземної мови такого напрямку, як “мовна полікультурна освіта”. Саме полікультурна освіта учнів та студентів засобами іноземної мови відіграє важливу роль у процесі розвитку, виховання та культурного самовизначення.

У сучасній іншомовній освіті вищого навчального закладу іноземна мова – це не тільки засіб спілкування, а й засіб прилучення до іншої культури. Долучити студентів до світу культури країни, мова якої вивчається в її співвідношенні з рідною культурою, – найважливіше завдання викладача іноземної мови. А тому вже на початковому етапі викладач має будувати навчальний процес як діалог культур: національної та іншомовної. Принципово важливим є те, що культура розглядається не тільки як певні об’єктивно існуючі продукти інтелектуальної діяльності (твори мистецтва, книги, історичні пам’ятники тощо), а й як реальна діяльність людей у системі стосунків, які їх об’єднують. Тобто пріоритетне завдання в навчанні іноземної мови з культурологічним спрямуванням – це прилучення студентів до “мікросередовища” культури, до фонових знань їхніх зарубіжних ровесників, до особливостей їхньої життєдіяльності, до національних традицій в їх зіставленні зі своїм національним і мовленнєвим досвідом. Цього можна досягти завдяки послідовному лінгвокраїнознавчому спрямуванню процесу навчання іноземної мови і завдяки засвоєнню студентами лексичних і фразеологічних одиниць з урахуванням національно-культурної особливості їх значень і функцій у спілкуванні, а також завдяки ознайомленню студентів із спеціально дібраним країнознавчим матеріалом щодо своєї країни та країни, мова якої вивчається. Навчання іноземних мов доцільно здійснювати у тісному, нерозривному зв’язку з навчанням культури країни, мова якої вивчається. Саме міжкультурні знання розвивають у молоді уміння оцінити взаємодію між різними культурами, націями і стилями життя. А відтак, навчаючи мови, потрібно будувати навчальний процес так, щоб він відчиняв студенту “вікно в інший світ”, сприяв розумінню власного буття [6].

Сучасний студент має широкий спектр можливостей іншомовного спілкування зі своїми ровесниками з країн, мова яких вивчається. Іноземна мова як навчальний предмет стає інструментом полікультурного розвитку особистості, що навчається, сприяє усвідомленню себе як культурно-історичного суб’єкта, який вивчає історію людства і свого народу в розвитку, відчуває відповідальність за свої вчинки, за свій народ, країну, за майбутнє всієї людської цивілізації. Вивчення іноземної мови в навчальному закладі має бути спрямоване на розвиток самосвідомості студента як носія колективних та індивідуальних соціокультурних характеристик і його ролі як суб’єкта діалогу культур,

інтегративних загальнокультурних та полікультурних умінь застосовувати іноземну мову як засіб культурного спілкування [7: 27].

Культурний потенціал іноземної мови може бути успішно реалізований при включенні культурно-мовної особистості в контекст навчання мові і культурі, що припускає орієнтацію на конкретного адресата як суб'єкта полілогу культур. Одержавши професійну підготовку за фахом "іноземна мова", студент повинен пройти шлях розвитку культурно-мовної особистості і бути готовим виконувати функції посередника культур у процесі своєї майбутньої професійної діяльності. Принципова відмінність фахівця із знанням іноземних мов від інших полягає в тому, що для нього характерний ряд додаткових соціально-психологічних, особових і етичних якостей, орієнтованих на міжкультурне спілкування. Такий фахівець має володіти здатністю гнучко і мобільно орієнтуватися в різних ситуаціях міжкультурного спілкування, виступати повноправним партнером по комунікації і знати культурні традиції, норми і правила поведінки, прийняті в іншомовній культурі. Мета вищого навчального закладу – сформувати культурно-мовну особистість, готову до участі в міжкультурній комунікації. Спираючись на теоретичні основи міжкультурної комунікації, доцільно розробити таку систему навчання іноземним мовам, яка допомагає забезпечити систематизацію основних форм залежності мови від культурних чинників, синтез культурознавчих знань і їх цілісність у системі професійної підготовки фахівців із знанням двох-трьох іноземних мов, котрі володіють функціональною здатністю орієнтуватися в міжкультурному спілкуванні. Навчання іншомовному спілкуванню в контексті полілогу культур потребує створення дидактико-методичних умов для порівняльного гуманістично-орієнтованого співвивчення іншомовної та рідної культур при формуванні інтеграційних комунікативних умінь міжкультурного спілкування причому методичною домінантою має бути орієнтація на формування суб'єктів полілогу культур [8: 41].

Необхідно грамотно проводити політику полілінгвізму (багатомовлення) у мультикультурному просторі. Людина сприймає світ, вчиться налагоджувати його, жити в ньому й розуміти явища оточуючого середовища за допомогою моделі, яка створена шляхом рідної мови. Вивчення іноземних мов розширює цю модель за рахунок сприйняття та розуміння нового, "не мого". Кожна іноземна мова, що була освоєна, розширює кордони цього сприйняття, звеличує й стабілізує модель "присвоєння" світу.

Іноземна мова як навчальна дисципліна має великий освітній потенціал. У процесі навчання студенти мають змогу отримати загальні знання про країну мова якої вивчається, її культуру та історію, у них виховується повага до сьогодення та минулих часів, духовних та матеріальних цінностей даної країни, відбувається виховання емоційного переживання мовного матеріалу, сприйняття ідеалів суспільства, розуміння особливостей свідомості носіїв мови, що вивчається, толерантного ставлення до неї, розширення власного кругозору та збагачення палітри внутрішнього світу.

Велике виховне значення в навчанні іноземної мови має тематика та зміст текстів. Саме тому для процесу здійснення полікультурного виховання необхідно добирати тексти, що мають виховне та полікультурне спрямування. Однак усе це може зіграти позитивну роль лише за умови урахування рівня мовної підготовки студентів. Випереджувальне введення складних матеріалів, насичених граматичними та лексичними труднощами може призвести до того, що студенти не зрозуміють змісту, а будуть займатися лише розшифруванням тексту. Результатом цього буде низький ефект виховної роботи.

Аналіз психолого-педагогічної літератури та сучасних досліджень у галузі виховання переконує нас у тому, що ефективне виховання засобами іноземних мов буде можливим при дотриманні наступних педагогічних умов. По-перше, у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу актуалізується аксіологічне, ціннісне ядро змісту курсу іноземної мови, що дозволяє забезпечити особистий вибір та надбання студентами цінностей та головних світоглядних ідей. Перехід до ціннісної парадигми є вимогою часу, а іноземна мова володіє особливим потенціалом у духовно-моральному вихованні особистості. Таким чином, викладач іноземної мови транслює не будь-яке, а значиме знання, яке висвітлює певну

цінність, котра направлена на формування свідомості, відношення та поведінки особистості. По-друге, проводиться дидактично правильний підбір навчального матеріалу з іноземної мови, який спрямований на виховання активної особистісної позиції. Основними принципами добору матеріалу доцільно вважати актуальність його змісту для реалізації запропонованих цілей, можливість засвоєння даного змісту при певних умовах навчання, врахування емоційно-оціночного досвіду студентів, врахування особливостей рецептивного та репродуктивного засвоєння іноземної мови. По-третє, використовуються технології виховання для розвитку у студентів громадянських та моральних переконань, що включають в себе когнітивний, емоційно-особистий та практико-дійовий складники. Технології, які застосовуються, мають являти собою сукупність способів та заходів спільної узгодженої діяльності педагога та студента, а також студентів один з одним. При цьому враховується, що способи та засоби навчання, стартовий рівень знань, цілі і перспективи навчання, можливості самоосвіти різні залежно від індивідуальності того, хто навчається. Тому навчальний процес планується перш за все з точки зору логіки розвитку особистості студента, його суб'єктивного внутрішнього стану. Нарешті, проводиться раціональне використання аудиторної та позааудиторної діяльності студентів у процесі вивчення іноземної мови. Виховна роль іноземної мови вагома і у позааудиторний час. Розрізняються наступні види позааудиторної діяльності: суспільна (участь у роботі молодіжних клубів та центрів самоврядування), пізнавальна, ціннісно-орієнтаційна. Пізнавальна діяльність організується в таких формах, як екскурсії, олімпіади, конкурси, декади іноземної мови, участь у спеціалізованих наукових конференціях. Ціннісно-орієнтаційна діяльність являє собою процес формування переконань, поглядів, засвоєння життєвих норм. Для цього багаті можливості мають при організації бесід, «круглих столів», тематичних та розважальних заходів.

Уміло й цікаво організована позааудиторна робота з іноземної мови, її зв'язок зі студентським життям конкретного вищого навчального закладу, високий моральний та інтелектуальний рівень зробляють роботу дійсно масовою та потрібною. Позааудиторна робота розвиває індивідуальні особливості тих, хто навчається, допомагає формуванню всебічно розвиненої особистості, покликаної оволодівати духовними багатствами людства.

При розробці виховних технологій на базі іноземної мови доцільно використовувати таке: 1) методи проблемно-творчого характеру (проектні методики, доповіді, твори та ін.); 2) методи інтенсивного навчання (рольові та драматичні ігри, групове обговорення предметного завдання, дискусії і т.п.); 3) методи дослідження (самостійне вивчення мовного матеріалу, порівняння, зіставлення мовних явищ); 4) метод контекстного навчання (моделювання предметного та соціального змісту майбутньої професійної діяльності засобами іноземної мови).

У той же час у практиці досвідчених педагогів достатньо ефективним є застосування методів виховання психологічної групи, їх дія скерована на підсвідомість того, хто виховується. Як показує педагогічний досвід, найбільш ефективним з них є метод емоційного впливу (співпереживання, обурення, повчання), метод невербального впливу (міміка, жести, пози, рухи, вираз очей, інтонація голосу), а також метод раціонального впливу (основний засіб – навіювання), який посилює вплив педагога на раціональну сферу особистості людини.

Подані методи надають викладачам іноземної мови можливість створення того середовища, соціального клімату та оточення, у якому формується активно думаюча та діюча особистість студента. Прикладами технологій виховання можуть виступати: технологія розвитку критичного мислення, технологія креативності, технологія колективного взаємного навчання, технологія формування стратегій професійної комунікації та ін.

Таким чином, досвід роботи з розробки виховних технологій дозволяє зробити наступні висновки:

- процес навчання іноземної мови приймає виховне направлення, якщо він об'єднує цілі та завдання навчання з цілями та завданнями виховання, для чого

- використовуються форми та засоби, які сприяють розвитку різних сторін особистості, формуванню її пізнавальних інтересів, активності, самостійності;
- засвоєнню моральних цінностей, які входять до змісту навчального матеріалу, сприяє процес емоційно-оціночної мовленнєвої діяльності;
 - складовою частиною науково-педагогічної сутності виховної технології на базі іноземної мови є організація диференційованого підходу до виховання та здійснення комплексного підходу до розвитку вмінь та навичок на заняттях та позааудиторний час.

Полікультурна освіта співвідноситься з іншомовною, але привносить у зміст освіти знання особливостей міжкультурного спілкування і феномена культури. Засвоєння цих знань – запорука того, що вихованці зможуть знайти себе в культурі й сформувати свій власний культурний облік та образ.

Результатом такої освіти є виховання покоління, яке володіє загальнопланетарним мисленням, що характеризується здатністю людини розглядати себе не тільки як представника національної культури, який проживає в певній країні, але і у якості громадянина світу, який сприймає себе суб'єктом діалогу культур і усвідомлює свою роль та відповідальність у глобальних загальнолюдських процесах.

Поліпшення якості та практичного спрямування освіти є інструментом, що забезпечує всебічний розвиток кожної особистості, активну участь в професійному, соціальному, культурному житті суспільства, ефективне спілкування з представниками інших культур на основі поваги, усвідомлення цінностей та неповторності розмаїття народів, створює передумови для інтегрування в світове співтовариство.

Якісні зміни в характері міжнародних зв'язків нашої держави та їх розширення, інтерналізація усіх сфер суспільного життя роблять володіння іноземною мовою нагальною потребою практичної та інтелектуальної діяльності людини. Іноземна мова стає дійсним чинником соціально-економічного, науково-технічного і загальнокультурного прогресу суспільства і вагомим засобом міжнародної інтеграції.

Отже, культурологічна домінанта – це той стрижень, навколо якого формується професійна компетентність педагога, котрого закликають здійснювати полікультурну освіту засобами іноземної мови, яка сприяє гуманізації освіти в цілому, її повороту до проблем культури, до індивідуального та особистого самовдосконалення людини на освітньому маршруті.

Проведене нами дослідження не претендує на повну завершеність. До подальших напрямів роботи ми відносимо розробку та апробацію спецкурсу, який би був практично орієнтований на підвищення рівня полікультурної вихованості студентів засобами іноземних мов.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Trim J. Language learning for European citizenship. Final report (1989-1996). – Strasbourg: Council for Cultural Cooperation. Council of Europe Publishing, 1997. – 101 p.
2. Banks James A. Multicultural education characteristics and goals // Bancs J.A., Bancs A.M. Multicultural education: Issues and Perspectives. – Boston: Allyn and Bacon, 1989. – P. 15-20.
3. International Dictionary of Education. – London, Kogan Page, 1977. – P. 273.
4. International Encyclopedia of Education. – Vol. 7. Oxford, Pergamon Press, 1994. – P. 40-64.
5. Редько В. Відчинити вікно в іншій світ / В.Редько, Л.Мамонова, С.Полякова // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2008. – № 1. – С. 22-26.
6. Бим И. Л. Методика обучения иностранным языкам как наука. – М.: Просвещение, 1977. – 174 с.
7. Калініна Л. Синтезуючи культурні багатства усього людства // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2008. – № 1. – С. 27-29.
8. Здорова М. Полілог культур як засіб виховання соціальної зрілості учнів // Рідна школа. – 2005. – № 3. – С. 40-42.